

AZ

ALSÓZEMPLÉNI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1888. ÉVI ÁPRILIS 17—19. NAPJAIN

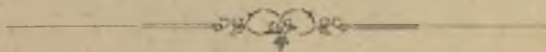
SÁROSPATAKON TARTOTT TAVASZI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE

KÓNYA ANDRÁS,

EGYHÁZMEGYEI FŐJEGYZŐ.

SÁROSPATAK.

NYOMTATTA STEINFELD BÉLA, A REF. FŐISKOLA BETŪIVEL.

1888.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1888. április 17—19.
napjain Sárospatakon tartott tavaszi közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

Az alsózempléni ev. ref. egyházmegye 1888. évi április hó 17—19-ik
napjain Sárospatakon tartotta meg, *Kopré Ferenc* esperes és *Meczner Béla*,
egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, tavaszi közgyűlését, számos egyházi
és világi férfiak közreműködésével.

Jelen voltak:

Zitás István, *Bodolai József*, *Ölbey János*, *Keresztúry József*, *Zombory Gedő*, *Tóth Lajos*, egyházi; *Bódogh Károly*, *Pilissy Ferdinánd*, *Szinyei Gerson* és *Végh Bertalan*, világi tanácsbírák; *Id. Olajos Pál* gesztelyi, *Sallay Sándor* erdő-horvátii, *Nagy Károly* szomotori, *Pálóczy József* mádi, *Czinke István* erdő-bényei, *Török István* lácai, *Ifj. Ölbey János* b.-keresztúri, *Zitás Bertalan* kaki, *Futó János* kis-dobszai, *Kovács János* vámosujfalusi, *Horváth János* petrahói, *Gecsei Péter* tarcali, *Komjáthy Gábor* szentesi, *Bacsikai Károly* nagy-kövesdi, *Órás Kálmán* ondi, *Sohajda János* királyhelmei, *Keresztúry Zsigmond* kiségesi, *Farka's Lajos* vajdácskai, *Hazai Béla* perbenyiki, *Bálint Dezső* sárospataki lelkészek; *Bartha József* pthrűgyi, *Máthé Gyula* sárospataki, *Ifj. Bagdy István* hotykai helyettes, *Ifj. Olajos Pál* gesztelyi, *Nagy Sándor* tárkányi, *Ifj. Zitás István* megyaszói segédlelkészek; *Erdélyi József* szerencsi káplán-tanító; *Gérecz Károly*, *Csécsi Pál* tanító-testületi képviselők; *Nagy András* sárospataki, *Móricz Tamás István* lácai, *Tomori István* b.-olaszii, *Nyíri István* pthrűgyi, *Juhász Sámuel* h.-kaki egyházak képviselői; *Kónya András* a gyűlés folyamán elválasztott fő-, *Buda János* és *Abaházy József* aljegyzők.

1. Elnöklő esperes úrnak, tanácskozásunkra isten megsegítő kegyelmét és segedelmét kérő alkalmi buzgó imája után, *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok úr tartotta gyűlést-megnyitó szép beszédét, melyben élénk színekkel festette azon benyomásokat, melyeket reá a sárospataki járáskörben — az ő személyes részvételével — megejtett egyházlátogatás közvetlen tapasztalásai gyakoroltak; egyszer-

smind kifejezést adott azon reményének, hogy ezen közreműködésének üdvös hatása az egyes egyházak vallás-erkölcsi és anyagi viszonyainak emelkedésére nem fog elmaradni. Elmondotta, hogy van bizony sok javítani való úgy az anyagi, mint a szellemi téren; de az általános tapasztalás inkább felemelő, mint leverő. Egyes, a nagy többséghez képest elenyésző csekélységnek tekinthető esetek kivételével, az egyházak vallás-erkölcsi állapota általában örvendetes; anyagi tekintetben is több egyháznál emelkedés és haladás jelezhető; de nem hallgathatta el azon sajnos körülményt sem, hogy a gondnoki számadásoknak ahány egyház, annyiféle mintaszerinti vezetése miatt az évenkénti emelkedés vagy hanyatlás nem mindenütt vagy legalább nehezen állapítható meg; mely körülményből kifolyólag jelezte, hogy a gondnoki számadások egyöntetű vezetése céljából egy számadási mintát s egyszersmind egy egyházmegyei számvetőszek felállítását tárgyzó tervezetet fog a gyűlés tartama alatt bemutatni. Jelentette végül, hogy a főiskolai igazgató-tanács az egyházmegyei közgyűlések alkalmára öt szobát szíveskedett az egyházmegye rendelkezésére átengedni.

Egyházmegyei közgyűlésünk úgy a gondnok úrnak, az egyházmegye felvirágoztatása érdekében tanusított buzgólkodását, valamint a nagytiszteletű igazgató-tanácsnak lekötelező ajánlatát hálás köszönettel vette tudomásul.

2. Majd ezután, tanácskozásaink megkezdése előtt, még esperes úr egyházmegyénk egy évi történetét teljesen felölelő s egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vezetetni határozozott következő jelentését olvasta fel:

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Nem kétlem, hogy a közbejött vízárveszély által közelebbről nem érdekelt lelkésztársaim közül többeket meglepett jelen gyűlésünk mára lett elhalasztásának indokául utóbbi körözésemben felidézett ama válságos sorshelyzet, miszerint bodrogházi több testvér-egyházaink a bős rohammal határaikon szétözönlött vízáramlat pusztító rombolásai ellen védekezve, a rendkívüli csapást híveikkel együtt sujtolva érező lelkésztársaink, kik mint gyűlésünk hivatalból elmaradhatlan alkotó tagjai, mélyen tisztelt világi elnökünkkel együtt akadályozva lettek legyen előbbi körözésünkben kijelölt időben tartandó gyűlésünkön leendő megjelenésben; most, a midőn a válságos helyzet enyhültével, immár gyűlésünk körében üdvözölhetjük őket is: mielőtt tanácskozásainkat megkezdendők, legyen szabad a t. közgyűlés becses figyelmére számítanom, míg részint tapasztalati észleleteim, részint az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nyomán egyházi ügyviszonyaink érdekeltőbb mozzanatairól értesítendem a nagy, egyházmegyei közgyűlést.

Húzamos időt venne igénybe, ha mindazon tárgyakat legkisebb részletkéig elősorolni akarnám, melyek egyházi ügyeinkre vonatkozólag elintézés végett elem terjesztetvék; legyen elég itt annyit értenem, hogy az egyházak, azoknak hivatalnokai, vagy egyes hitfeleink által tanácskérés, utasítás vagy elintézés végett hozzám beterjesztett ügytárgyakat egyházi törvényeink s rendszabályaink

közt a cigándi egyháznak templom- és torony- kijavítására közsé- leg gyűjtött és kezelt 6800 forint kiadása, s ezzel együtt az összes adományozást a múlt évről 9696 frtban jelezhetjük; az építkezé- sekre tett összes kiadás 13 467 frt 34 krig lett bejelentve.

Ki kell emelnünk az adakozásoknál *apostoli felséges királyunk* kegyadományozását, ki a szükség segélykiáltása elől a múlt évben sem zárta el nemes szívét; három egyházunknak, névszerint *Mád- nak, Kis-Dobszának* az egyház szükségeire és *Kesznyétennek* tűz- hamvasztotta iskolaépületének felépítéséhez, egyenkint 100—100 forintot méltóztatott legkegyelmesebben adományozni. Minden egyéb adományozásokat s építkezések kiadásait jelentésem mellékletével részletesen is bemutatathatom a t. közgyűlés előtt; az egyházkerü- leti gyűlés jegyzőkönyve azonban egész terjedelmében közölni fog- ván azokat, részletezésüket, úgy vélem, avagy csak időnyerés indo- kából is mellőzhetjük.

A bejelentéshez tartozó számadatok következetes sorrendében itt látom helyén egyházaink összes pénzértékű vagyoni erejét szin- tén felmutatni. Az egyházlátogatási jegyzőkönyvek nyomán egyház- megyénk összes pénzvagyont a következő tételek alatt jelezhetjük : összes bevétel volt 55,327 frt 77 kr. Kiadás 43.303 frt 76 kr. Marad- vány 12,647 frt 46 kr. Túlkiadás 623 frt 45 kr. Összes tőkevagyon 79,368 frt 48 kr és 2 darab arany, a magtári tőkepénzt is beleszá- mítva. Adósság 20.713 frt 91 kr. Magtári állomány 2060 köből.

És épen itt a számadásoknál időnként mindinkább felötlő sza- bálytalanság, miszerint legtöbb helyütt legkevésbé sem vették figye- lembe immár az egyházmegyének erre vonatkozó, még 1865. évben kiadott szabályzati utasítását; a számadások egyöntetősége indoká- ból is szükségessé válván egy ily mintapéldánynak közzététele, e célból, mint nálam bejelentve lett, mélyen tisztelt gondnokunknál s elnöklote alatt összeült enquette dolgozott ki ily számadási mintát, a mely is gyűlésünk tárgyalásai folyamában a hozzácsatolt utasítási szabályzatokkal fel fog vétetni, s most már szabadjon hinnem, hogy az általam annyiszor sürgőlt s törvényszerűleg is egyházmegyén- ként megkívánt egyházmegyei számvevő-bizottság megalakítása sem fog elmaradni.

Egyházmegyénk népesedési mozgalmait a következő számadat-okban jelezhetem. Lelkek száma 44.456; született fi 1099, nő 1071, összesen 2170; meghalt fi 812, nő 806, összesen 1618, szaporodás 552; házasesletre lépett tiszta prot. 388, vegyes 70, összesen 458 pár; iskolaköteles fi 2195, nő 2151, összesen 4346; iskolába jár fi 1846, nő 1637, összesen 3483; ismétlő iskolaköteles fi 863, nő 872, összesen 1735; jár fi 376, nő 376, összesen 752; hitvallást tett fi 378, nő 413, összesen 791. De fájlalva kell kijelentenem, hogy ezen számadatok nem teljes hitelességűek, amennyiben az egyházláto- gató küldöttségek által jegyzőkönyvileg bejelentett statisztikai ada- toktól nagyban különbözik a tanügyi bizottságnak ugyanazon ada- tokra vonatkozó táblás kimutatása. Kérem tisztelettel a nagyt. köz- gyűlést, méltóztatásuk felújítani azon, már egy ízben közzétett hatá- rozatát, hogy a mely lelkészek az egyházlátogató küldöttségnek és

a körlelkésznek nem egyformán vallják be a statisztikai adatokat, megszabott bírság alá jutnak.

Népiskoláink szellemi s anyagi ügyviszonyairól tanügyi bizottságunk fogja betérjeszteni jelentését.

Hátra van még, hogy bevonjam jelentésem keretébe az őszi gyűlésünk óta megtörtént érdekeltbb ügytárgyakat, s itt első helyen kell érintenem, hogy gyűlésünk határozatából kiküldött lelkésztársaimmal, főt. *püspökünk* vezetése alatt, a több más megyéből is megjelent hitfeleinkhez csatlakozva, a *Töke-Terebesen* rendezett tisztelgés alkalmával királyunk ő felsége legmagasabb színe előtt egyházmegyénk részéről bemutatva hódolatunkat, kiküldetésünkben eljártunk. Ugyancsak mult gyűlésünk határozatainak sorrendét követve, a bíróságilag megerősített *pátrügyi* lelkészválasztás az egyházkerületre lett felebbezés folytán megsemmisítettett, a konventi bíróság által azonban az egyházmegye ítélkezése hagyatván helybe, elválasztott lelkésze, *Zitás Bertalan*, jelen gyűlésünkön fog beerősítettetni, s az ő változása folytán megüresült *kaki* lelkészi állomásra szavazati többséggel ifj. *Olajos Pál*, gesztelyi s. lelkész lett elválasztva. Itt kell érintenem, hogy a *putaki* lelkészválasztás is, a lelkészözvegynek az egyházkerület által engedélyezett kegyév elteltével, most lesz megerősítendő; elválasztott lelkésze, tisz. *Bálint Dezső* úr feljogosítottván immár felajánlott lelkészi állomása elfoglalására.

Jeleznem kell szintén a közgyűlés előtt még az őszi gyűlésünk óta egyházmegyénk részére az egyházkerület és konvent által kiutaltványozott segélypénzekről való beszámolást is. Az egyházkerület által az államsegélyből 200, Nagy Gedeon-féle alapból szinte 200, Balácsy alapból 245, hollandi tárból 80, szükösi tárból 40, szegényebb lelkészek és tanítók részére 10 frt 43 kr, összesen 775 frt 43 kr kiutaltványozott összeg az egyházmegyei közalapi számvevő-bizottság jóváhagyásával ki lett osztva a mult évben segélyért folyamodott szegény ebbegyházak, lelkészek, tanítók vagy ezek hátrahagyott özvegyei s árvái között. A konvent által, a közalapból segélyért folyamodó egyházak és lelkészek részére kiutalt 1170 forint az illetők között szintén kiosztatott. A mult 1887. évről az egyházi közalap járadékainak kezeléséséről általam vezetett s az egyházmegyei közalapi bizottság tagjai által jóváhagyólag aláírt számadás egyik példányát is van szerencsém ezennel a t. közgyűlésnek bemutatni. Mint ezen kimutatásból látható, az 1887. évi bevallási ívek szerint be kellett volna folyni 1797 frt 80 krnak, s befolyt 1200 frt 50 kr és perselypénzül 10 frt; s az 1887. év előtti 724 frt 25 krból beadatott 464 frt 80 kr, s ez összesen 1675 frt 30 krt teszen, s ennyi lett — 2 frt 30 kr portó levonásával — az egyik számadási példánynak a végrehajtó-bizottsághoz, elnökségéhez beküldése idejéig, a földhitelintézethez befizetve. 1887. év előtti hátrálékokból 65 frt törles mellett is felmaradt még 194 frt 45 kr, a mult 1887. évről pedig 597 frt 30 kr, összes hátrálék tehát 791 frt 75 kr; sokkal több, mint volt a megelőzőtt évről, némely egyházunk két évi járadékukkal is hátrálékban maradván.

És most még fel kell hívnom a t. közgyűlés figyelmét tárgyszorozataink rendében, a mint az körözve is volt, az őszi egyházke-

rületi gyűlés jegyzőkönyvének 68. és 78. sz. a. foglalt ügytárgyakra is. Az elsőben a tanítók tavasszal avagy ősszel is történendő változásukra; az utóbbiban a lelkész-özvegyek kegyévük kedvezményeinek megállapítására vonatkozással; bekívánva az egyházkerület megyei közgyűlésünk véleményezését is.

A négy hitrokon ref. egyházkerületnek, úgyszintén a dunán-inneni, dunántúli és a tiszai ág. hitv. evangélikus egyházkerületek mult évben tartott gyűléseinek jegyzőkönyveiből is egy-egy példány püspöki hivatalunk által; valamint a felsőborsodi egyházmegye mult évi jegyzőkönyvei is az elnökség által megküldetvén; levéltárunkba lesznek elhelyezendők.

Végül örömmel jelenthetem, hogy mult évi tavaszi gyűlésünk óta lelkési karunk a halál életölő fuvaltatától menten maradt; a tanítói kar egyik veterán tagja azonban, a Pthrügyön hosszas ideig hivataloskodott *Tamás Pál*, folyó év február hó 20-ikán elhalván, megüresült helye jelen gyűlésünkön lesz betöltendő.

Ezek után teljes tisztelettel üdvözölvén igen tisztelt elnöktársamat, egyházmegyénk mindkétrendű hivatalnokait, az egyházak képviselőit s az egész közgyűlést: a midőn az előforduló ügyek feletti tanácskozásokban becses közreműködésüket kikérem, magamat kedvező jóindulataikba ajánlva, gyűlésünk tanácskozmányait ezennel megkezdhetőknek nyilvánítom.

3. Az egyházak megjelent képviselői megbízó leveleiket bemutatván: Igazoltnak.
4. Az elmúlt évi őszi közgyűlés 3. sz. határozata alapján, az egyházmegyei főjegyzői hivatal betöltésére elrendelt szavazatok felbontatván, 37 szavazattal *Kónya András*, hernád-németii lelkész választott meg.

Az ekként megválasztott *Kónya András*, főjegyzői hivatalában azonnal megerősítettvén, azt szívélyes üdvözet mellett elfoglalta.

5. A mult évi közgyűlés jegyzőkönyvének 4. pontja szerint elválasztott dr. *Báji Patay Fózsef*, világi tanácsbírói hivatalát, közgyűlésünkben is felolvasott levele értelmében — a nagy távolság miatt — el nem foglalhatván, arról a megtisztelő bizalomért és kitüntetésért, szívélyes köszönetének nyilvánítása mellett lemondott. Ezen — az egyházmegyei közgyűlés által is elfogadott — lemondás folytán megüresedett világi tanácsbírói hivatalra időközben esperesi úton elrendelt szavazatok jelen gyűlésünkben felbontatván, kitünt, hogy *Meczner András* 18, *Szemere Ödön* 15, *V. Oláh Miklós* 8, *Kóczán Miklós* 7 szavazatot nyertek, a többi 13 szavazat pedig 13 más egyén között oszlott meg.

Miután általános többséget senki sem nyert, a két legtöbb szavazatot kapott *Meczner András* és *Szemere Ödön* újabb, szűkebbkörű szavazás alá kijelöltetnek. A szavazatok őszi gyűlésünkig bevértnek.

6. *Tóth Lajos*, tanácsbíró s egyházmegyei pénztárnok betérjeszti a mult 1887. évről szóló számadását, melyszerint a bevétel volt 870 forint

38 kr; a kiadás 622 frt 39 kr; pénztári maradvány 247 frt 99 kr. Ezen felül biztos kötvényekre el van helyezve 1370 frt tőke, mely után a kamatok mind befolytak.

Az okmányokkal igazolt számadás egészében helybenhagyatik, s pénztárnok a betérjesztett adatokra nézve a további felelősség alól felmentetik.

7. *Végh Bertalannak* tanácsbíróvá történt megválasztatása folytán megüresedett egyházmegyei ügyvédi s egy személyben világi jegyzői hivatal betöltése céljából elrendelt szavazatok felbontatván: dr. *Kesső Géza* 26, *Vitányi Bertalan* 13, *Somogyi Bertalan* 5, dr. *Kovácsi Pál* 4 szavazatot nyertek; a többi szavazatok többek között oszlottak meg.

Miután általános többséget senki sem nyert, a két legtöbb szavazatot kapott dr. *Kesső Géza* és *Vitányi Bertalan* szűkebb-körű szavazás alá bocsáttatnak, a szavazatok jövő őszi közgyűlésünkre bevértatván.

8. Jelenti elnök-esperesünk, hogy a sárospataki lelkészválasztás a betérjesztett választási jegyzőkönyv szerint, a megkívánt szabályszerűség megtartásával, még 1886. év okt. 3. napján megejtetett ugyan; de miután az elhunyt lelkész özvegyének, az azon évi kerületi őszi gyűléshez benyújtott kérvénye folytán, a főtiszt. egyházkerület nagy kegyességéből a csonka-éven felül még egy egész özvegyi kegyévet engedélyezett részére: a törvényesen elválasztott *Bálint Dezső*, zádorfalusi lelkész, csak is a folyó évi sz.-györgy nap után foglalhatván el hivatalát, hogy azt jogosan tehesse, jelen gyűlésünktől várja megerősíttetését.

Egyházmegyei közgyűlés a törvényes és szabályszerű választást helybenhagyja, *Bálint Dezső* elválasztott lelkészt a sárospataki egyház lelkészi hivatalában megerősíti.

9. Olvastatott a konventi bíróságnak a pthrügyi lelkészválasztási ügyben, 1887. nov. 21-ikén *Budapesten* hozott végérvényes ítélete. A *pthrügyi* egyházban ugyanis 1887. május 30-ikán foganatosított lelkészválasztás alkalmával megválasztott *Zitás Bertalant* az egyházmegyei bíróság, ugyanazon évi őszi közgyűlésében, hivatalában megerősítette, illetőleg a választást törvényesen megejtettnek mondotta ki. Az egyházmegyei bíróság ez ítélete ellen a pthrügyi egyház több tagja által felebbezés adatván be, a felsőbb fokú egyházkerületi bíróság ítélete az egyházmegyei bíróság ítéletét megváltoztatta, a megejtett lelkész választást alaki hiba miatt megsemmisítette s s ugyanazon jelöltek között új választást rendelt el. Az ezen ítélet ellen, a konventhez felterjesztett felebbezés folytán, a konventi bíróság az egyházkerületi bíróság ítéletét feloldja s részletes indokolás mellett az egyházmegyei bíróság ítéletét megerősíti, s a választás ellen folyamodókat a vizsgálat során felmerült költségek megfizetésében elmarasztalja.

Egyházmegyei közgyűlés, a konventi bíróság ítélete alapján, *Zitás Bertalant* a pthrügyi egyház lelkészi hivatalában véglegesen megerősíti.

10. Olvastatott a *Zitás Bertalan*, pthrügyi lelkészszé lett elválasztatása folytán megüresedett kaki lelkészválasztási küldöttség jegyzőkönyve, melyben ifj. *Olajos Pál*, gesztelyi s.-lelkész, 1888. márc. 4-én történt megválasztását terjeszti be.

Egyházmegyei közgyűlés a szabályszerűen megejtett választást helybenhagyja, s nevezett ifjú *Olajos Pált* a h.-kaki egyház lelkészeül megerősíti.

11. A *Tamás Pál* elhaltával megüresedett pthrügyi tanítói állomásra *Tóth Károly*, ezelőtt megyaszói, s a *Borcsik János* volt kaki tanítónak Szonotorra történt átmenetele folytán megüresedett h.-kaki tanítóságra *Beke Lajos*, volt nagyidai; továbbá a szentesi tanítói állomásra *Kovács István*, volt mádi tanító elválasztatván, valamint *Kajzler Sándor*, tolcsvai ideiglenes, állandósítást nyervén:

tanítói oklevelük bemutatása s hivatalos esküjök letétele után, állomásaikon megerősítettek.

12. Olvastatott az egyházmegyei gondnok úrnak s általa a kebelbeli lelkészek közül magához meghívott munkatársaknak a törvényen alapuló számvevőszék felállítása s annak szervezete tárgyában beadott véleményes javaslata, melyben ajánlják, hogy a számvevőszék tagjai járasonként választassanak, és pedig minden járásból egy lelkész, vagy egy világi férfiú. Ezzel kapcsolatban az egyházak számadásainak egyöntetű vezetésére, a kihelyezett tőkepénzek kimutatására s végül az egyház ingó és ingatlan javainak bejegyzésére s így az egyházak anyagi emelkedésének vagy sülyedésének feltűntetésére s ellenőrizhetésére vonatkozó három rendbeli táblázatot vagy rovatos mintát is csatolnak, az ezek kitöltésére szolgáló s kinyomatni ajánlott utasítással együtt.

Egyházmegyei közgyűlés a nagy gonddal szerkesztett javaslatot — belátva annak üdvös voltát — egész terjedelmében elfogadja és pedig a számvevőszék felállítását célzó részében azon hozzáadással, hogy a felállítandó számvevőszéknek a javaslatban foglalt 5 tagján és az egyházmegyei gondnokon, mint annak elnökén kívül, az egyházmegyei ügyvéd s egyszersmind világi jegyző is, mint ugyanannak jegyzője, állandóan tagja legyen; egyszersmind rendes tagokul megválasztattak id. *Olajos Pál* gesztelyi, *Végh János* kis-kövesdi, *Keresztúri József* t. b. semlyéni, *Czinke István* erdőbényei és *Gecsei Péter* tarcali lelkészek. Továbbá a javaslatban feltűntetett rovatos táblázatok és azokhoz tartozó utasítás kinyomatását a kebelbeli egyházak részére közgyűlés elhatározza, s annak eszközlésével *Szinyei Gerzson* tanácsbíró és *Czinke István* erdőbényei lelkész urakat bízza meg.

13. A mult évi őszi közgyűlés jegyzőkönyvének 9-ik pontja alatt a zétényi ev. ref. hívek azon sérelmének orvoslására, melyszerint ők az ottani róm. kath. iskola javára illetéktelenül megadóztatnak, illetőleg e jogtalanságnak megszüntetésére a megyei kir. tanfelügyelőség közreműködésével *Meczner Béla*, egyházmegyei gondnok úr kéret-

vén fel: most jelenti, hogy e tekintetben eljárása sikerre vezetett s ezen felekezetünket sértő s törvényellenes állapot megszűnt.

A kedvező eredmény örvendetes tudomásul vétetik.

14. Az őszi egyházmegyei gyűlés jegyzőkönyvének 11. pontja értelmében, a szomotor-b.-vécsi egyház utasítva lett, hogy a *Szabó Lajos* és *Pásztor Mária* 800 frt adósságának biztosítása céljából az egyház által bírói árverésen megvásárolt ingatlan birtoknak az egyház javára történendő telekkönyvezését, illetőleg átíratását haladéktalanul eszközölje s az arról szóló bírósági végzést jelen gyűlésünkre terjeszse be.

Miután a kívánt és elrendelt betérjesztés ezúttal ismét elmaradt, s miután többszöri sikertelen sürgetés folytán meggyőződött egyházmegyénk arról, hogy a szomotor-b.-vécsi egyház más tekintetben is zavaros és elszomorító anyagi ügyeinek rendezése ily rendeleti úton nem eszközölhető; hogy ez évek hosszú folyamán át kísértő állapot megszüntetessék, s az ezen állapotot előidézett okok kideríttessenek s a lehető elintézési módzatokra nézve is tájékoztat nyerjen: egyházmegyénk ily célból egy bizottságot küld ki, melynek tagjaiúl *Tóth Lajos* papi, *Végh Bertalan* világi tanácsbírák s *Kónya András* főjegyző neveztetnek ki; jelentésük őszi gyűlésünkre bevarátván.

15. A múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 13. sz. pontjára vonatkozólag, *Végh Bertalan* egyházmegyei ügyvéd jelenti, hogy a *Tóth Bénédmin*, takta-kenézi volt gondnok által hűtlen kezelés folytán elsikkasztott 451 frt 61 kr számadási hiány és 50 frt eljárási költségnek, nevezett volt gondnok ingó és ingatlan vagyonával polgári hatóság útján eszközözendő biztosítására a kellő lépéseket megtette; azonban az illetékes nyiregyháza kir. törvényszék ezen *Tóth Bénédmin* elleni keresetét elutasította, minek következtében ezen kir. törvényszéki elutasító ítélet ellenében az indokolt felebbezést az illető felsőbb bírósághoz betérjesztette, de arra még ez ideig választ, illetve ítéletet nem kapott

Jelentése helyeslő tudomásul vétetik.

16. Esperes úr jelenti, hogy a múlt évi őszi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvének 15-ik sz. pontjában körülírt azon megbízatásnak — melyszerint felkérletett, hogy a szabolcsmegyei kir. tanfelügyelőt világoztáná fel arról, hogy a kenézli ev. ref. egyháztól követelt tanítói nyugdíjintézeti hátráléknak zaklatása, mivel nevezett egyházban lelkész tanító szolgál, tévedésen alapúl — eleget tett. Ezzel kapcsolatban olvastatott a szabolcsmegyei kir. tanfelügyelő által 614/1887. sz. a. ez ügyben hozzáintézett átírat, melyben említett tanfelügyelő a vall. és közokt. minisztériumnak a kérdésben forgó ügyre vonatkozó, 1887. febr. 22-én 4152. sz. a. kelt másodpéldányú leíratát közli mihez tartás és alkalmazkodás végett.

E miniszteri leíratban ki van mondva, hogy az 1868. 38. t. c. értelmében tanítói állomásra csak is oly egyének képesíthetők, kik valamely nyilvános tanítóképezdében az egész tanfolyamot bevégezték, s az összes vizsgákat letéven, tanképesítő oklevelet nyertek.

Ki van mondva továbbá, hogy a tanítói hivatal a lelkészi hivatallal nem egyesíthető; ha mindazáltal egyes rendkívüli esetekben a hivatal egyesítése hallgatag s ideiglenesen eltűretik, ez csupán oly rendkívüli esetekben történhet (!), midőn fontos tanügyi indokok miatt az iskola egyébként törvényszerűen nem rendezhető. Ugyane miniszteri leírat kimondja, hogy e rendkívüli körülmények *Kenézlőre* nem alkalmazhatók és pedig annál kevésbbé, mivel a díjlevél 744 forintot tüntetvén ki, ez összeg úgy a lelkészi, mint a tanítói állomás javadalmazására, valamint előbb, úgy ezután is kellő fedezetet nyújt, a minek legteljesebb bizonyítéka ugyancsak a minisztr. leírat szerint az, hogy az 1876. évben alkalmazott *Fábián Imre* tanító, a lelkészi hivatalnak a tanítói állomással 1879-ben történt egyesítése után is meghagyatott állomásán, s tulajdonképen az 1879. előtti helyzeten változtatás semmi tekintetben sem eszközöltetett; sőt nyíltan kimondja azon gyanúját, „hogy a színleges egyesítés csupán az országos tanítói nyugdíj-törvény kijátszására irányult.“ De — mondja tovább a leírat — eltekintve mindettől, az iskolafentartó még az ideiglenes tanító után is tartozik az évi díjakat fizetni; ugyanazért a *kenézlői* egyház és tanító annak fizetésére törvényszerűen köteleztetnek.

Egyházmegyénk az idézett min. leíráttal szemben kijelenti, hogy egyházi törvényeink értelmében senki sem viselhet tanítói hivatalt, s tanítónak nem tekinthető az illetékes egyházi felsőbbség megerősítése nélkül. *Fábián Imre* pedig — kire a min. leírat hivatkozik — nemcsak hogy meg nem erősítettett, de mint alkalmazott tanító sem lett soha bejelentve. *Fábián Imrét*, a meglehetősen magán birtokkal rendelkező lelkész-tanító, saját terhének könnyebbítése céljából s tán hogy lelkészi hivatalának s gazdálkodásának inkább élhessen, elfogadhatta; de nem úgy, mint tanítót. De különben is a törvény és min. leírat értelmében sem lehet *Fábiánt* törvényszerűen tanítói állomáson alkalmazni, mert ő semmiféle bizonyítvány-nal s tanképesítő oklevéllel nem bír.

A min. leírat azon gyanúsítását, mintha a lelkész-tanítói állomás egyesítése az országos nyugdíjtörvény kijátszására irányult volna, eléggé megcáfolja — felekezetünk törvénytisztletén kívül — maga a díjlevél is, melynek értéke még az azon időbeli viszonyok között sem volt elég arra, hogy 744 frtból 600 frttal a lelkész és 300, esetleg 200 frttal a tanító kellő díjazása fedeztessék, sőt épen ezen körülmény tette szükségessé a lelkészi és tanítói állomás egyesítését; már pedig a lelkész-tanítók nyugdíjilleték-fizetésre nincsenek kötelezve.

Azon állításra pedig, hogy az egyházak még az ideiglenes tanító után is tartoznak nyugdíjilletéket fizetni: egyházmegyénk ismételve kijelenti, hogy *Kenézlőn* — mint ezt az egyházkerületi hivatalos névtár is bizonyítja — sem rendes, sem segéd-, sem helyettes, sem ideiglenes tanítót nem ismer, hanem ott tanító a lelkész.

A fentebbiekből kifolyólag, egyházmegyénk tisztelettel kéri a főtiszt. egyházkerületet és püspök urat, hogy hathatós közbenjárásával a *kenézlői* egyházat ezen netalán — a lelkész-

tanító tévedéséből származott — terhelő következményektől megmenteni méltóztatnék.

17. A mult évi őszi közgyűlés jegyzőkönyvének 26. száma alatt *Likay László*, tokaji nyugalmazott tanító által, a tokaji ref. egyház pénztára ellen segédtanítók élelmezése címen támasztott 72 frt 50 krnyi követelés tárgyában kinevezett küldöttség, beterjesztett jegyzőkönyvében jelenti, hogy ezen ügy, kérelmezőnek a követeléstől visszalépése folytán, befejeztetett.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést tudomásul veszi, s az ügyet szintén befejeztnek s elintézettnek tekinti.

18. Jelenti az egyházlátogató küldöttség, hogy a *kaki* egyházban most tavasszal egy új paplak építése vétetett célba, s hogy erre az egyház 780 frt 51 kr összeggel rendelkezik.

Egyházmegyénk az építkezésnek tervbevétele — amennyiben keresztülvihető — tudomásul veszi; miután azonban erre nézve az egyházmegyéhez semmiféle tervezet sem adatott be: a szerződés megkötésének, a költségvetési előirányzatnak megvizsgálásával s általában az építkezés feletti felügyelettel *Kónya András*, hernád-németii lelkész s főjegyző bíztat meg.

19. Ebből kifolyólag, miután az egyházmegyének azon régebbi keletű határozata s rendelkezése, melyszerint az egyházak köteleztetnek, hogy a tervbevett építkezést jóváhagyás végett terjeszszék be az egyházmegyei közgyűléshez: jórészen figyelmen kívül hagyatott vagy csak elvétve gyakoroltatott.

Egyházmegyei közgyűlésünk szükségesnek látja megújítani azon határozatát, melyszerint az egyházak minden költségesebb s lényegesebb építkezés megkezdése előtt annak tervezetét s költségelőirányzatát felülvizsgálás és helybenhagyás végett beterjeszteni köteleztetnek.

20. Olvastatott a *visi* ev. ref. egyház 4 tagjának, névszerint *Egry Károly*, *Bagdy János*, *Kis M. János* és *Szepsy Gyulának*, jelenlegi *visi* tanító *Kajdi Menyhért* ellen beterjesztett vádpanasz-levele, melyben nevezett tanítónak hivatalából s állomásáról való elmozdztatását kérelmezik, vádpanaszukat indokolva azzal, hogy a tanító erkölcstelen s megbotránkoztató magán életén kívül hivatalos kötelességeit is annyira elhanyagolja, hogy a ref. hívek is római kath. iskolába iskolába kénytelenek gyermekeiket járattatni, s a községi képviselő-testület az ismétlő iskolások tanítására, a ref. tanító okadatolt melldözésével, szintén a róm. kath. tanítót kényszerült felkérni, természetesen ennek adván az ezért járó 20 frt tiszteletdíjt is; mert úgy mond a képviselő-testület: a ref. tanítót illetőleg, meg van győződve arról, hogy a ki maga semmit sem tud, az mást sem taníthat sikerrel.

Olvastatott továbbá ez ügyre vonatkozólag *Horváth János* körlelkésznek az esperesi hivatalhoz beterjesztett jelentése, melyben kijelenti, hogy az érdekelt bepanaszolt tanító vezetése alatti iskolában 3 év alatt csak egyszer talált növendékeket s akkor is csak négyet; s hogy a legközelebbi iskolalátogatás alkalmával is — bár arról a tanító előre értesítettett — iskola nem volt és pedig azért,

mert a tanító lakodalomban mulatott, s mulatozását egyenes felhívásra sem volt hajlandó a körlátogatás és vizsga kedvéért félbeszakítani.

Ugyancsak olvastatott az egyházlátogatás által ez ügyben *Vison*, 1888. febr. 7-ikén felvett jegyzőkönyv is, melyben egyházlátogató küldöttség tagjai kinyilatkoztatják, hogy a vádpanasznak a fegyelmi eljárás alapjául elfogadására annyivalinkább indítatva érezték magukat, mivel az abban felsorolt s panasz tárgyát képező bajok az ő véleményük és ítéletük szerint is csakugyan léteznek s mivel az iskola az egyházlátogatás megérkezése előtt két nappal — állítólag himlőjárvány miatt — ismét bezáratott, de a bezárást elrendelő hatósági vagy orvosi rendeletet sem a tanító sem a bíró nem tudták felmutatni.

A fentebbi terhelő jelentésekkel szemben olvastatott bepanaszolt Kajdi Menyhért tanítónak esperes úrhoz intézett s önmagát védő levele, melyben szerénytelen, sőt mondhatni, hogy a legnagyobb mértékben kihívó hangon, tisztességtelen és sok helyütt fitymáló modorban igyekezik az ellene felhozott vádak alaptalanságát bebizonyítani.

Egyházmegyei közgyűlés, hogy ítélete minden kétséget kizáró tényekre legyen alapítva: ezen kérdéses s fegyelmi eljárást igénylő ügynek teljes felderítésével *Bodolai Fózsef* papi és *Szinyei Gerzson* világi tanácsbírákat bizza meg; vizsgálatuk s eljárásuk eredményéről szóló jelentésük őszi közgyűlésünkre levén beterjesztendő.

21. Megerősítés végett beterjesztetett a cigándi ev. ref. egyház és *Groszmann Sámuel* dombrádi lakos között 1887-ik évi okt. 21. napjain kötött haszonbérleti szerződés, melyszerint az egyház tulajdonát képező ingatlan birtok nevezett bérlőnek 1888. január 1-től kezdve 15=tizenöt évre, évi 2002 frt bérletdíjért haszonbérbe adatik.

Miután a haszonbérleti szerződés minden pontjában kifogástalannak találtatott s nevezett bérlő biztosítékul egy évi haszonbért előre lefizetett: az ügylet jóváhagyatik. Az előre kifizetett 2002 frtról szóló s a sárospataki népbankban 87. VI. főkönyvi, s 4052-ik naplósám alatti betéti könyv, megőrzés végett *Tóth Lajos*, egyházmegyei pénztárnoknak adatott át, ugyancsak ő bizatván meg a kamatoknak *Groszmann Sámuel* részére leendő elküldésével.

22. Egyházlátogató-küldöttség jelenti a cigándi egyházból, hogy a volt gondnokok a bérleti összegből elköltötték 600 frtot, s dacára, hogy erre már határozatilag utasítva lettek, ez összeget még mindez ideig nem fizették be az egyház pénztárába; továbbá hogy a templom és torony javítására tett költség kivetése, beszédese s általában az egész építkezési munkálat a presbyterium mellőzésével eszközöltetett, s a költségekről beszámolni nem akarnak; vonakodásukat azzal indokolva, hogy az építkezést a polgári község útján eszközölték.

Egyházmegyei közgyűlés ez ügyekben teendő vizsgálat, számoltatás és intézkedés végett *Keresztúry Fózsef* papi és *Pilissy Ferdinánd* világi tanácsbírákat küldi ki.

23. Mult évi őszi közgyűlés jegyzőkönyvének 37. pontja értelmében, a *karádi* egyház által megtagadott közalapi illeték kivetése s az e tárgyban szükséges erélyes intézkedés végett küldöttség küldetett ki. Erre vonatkozólag esperes úr a küldöttség egyik tagjának írásbeli értesítése nyomán jelenti, hogy miután időközben a karádi egyház tagjai merev és törvénytelen tagadásukkal felhagytak s a törvénytisztelet útjára visszatérve, a közalapi illeték kivetését és beszedését eszközölték: a küldöttség eljárása is feleslegessé vált.

Az ügy, egyházmegyénk részéről is befejezettnek tekintetik.

24. Egyházlátogatás jelenti, hogy a *t.-szadai* tanító a saját részéről fizetendő tanítóin nyugdíjilletékekkel egészben, a *harkányi* tanító pedig 4 évről hátrálékban van.

Figyelmeztetnek, hogy törvényszabta kötelezettségüknek saját érdekükben is haladéktalanul tegyenek eleget s a hátrálékos nyugdíjilletéket fizessék be.

25. Az előbbi pontból kifolyólag, egyházmegyei közgyűlés meghagyja az egyházi gondnokoknak, hogy a tanítói nyugdíjilletéket — az annak befizetését elhanyagoló vagy elmulasztó tanítók évi jövedelméből visszatartva — évenként szolgáltatassák be az illető adóhivatalba, s a befizetésről szóló nyugtát — lett légyen a befizetés akár a tanító, akár a gondnok által eszközölve — helyezték el az egyház ládájában, s azt kívánatra minden alkalommal mutassák be az egyházlátogatásnak, mint ezt az 1881-ik évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 35-ik pontja világosan elrendeli.

26. A *kesznyéteni* egyház betérjeszti örökadásvételi szerződését, melyszerint az iskola udvarának kibővítése végett egy belső telket — egy lebontandó házzal együtt — vásárolt, s kérelmezi, hogy az ügylet teljes lebonyolíthatása s bevégezhetése szempontjából adásvételi szerződése megerősítés végett pártolólag terjesztessék fel egyházmegyénk által a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez.

Miután a vétel teljesen indokolva van, az egyház kérvénye s szerződése megerősítés végett pártolólag felterjesztetik az egyházkerületi gyűlésre.

27. A mult őszi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvének 68. pontja szerint véleményt kellvén előterjeszteni a felsőborsodi egyházmegye azon indítványa felett, hogy az 1876. évi tavaszi egyházkerületi gyűlés jegyzőkönyvének 40. számában foglalt azon határozat, melynélfogva a tanítói változások csak tavasszal történhetnek, oda módosíttassék, hogy az őszi tanítói változások is megerősíttet-hessenek:

Egyházmegyénk kijelenti, hogy feltartani kívánja a régi gyakorlatot, azaz a tavaszi változást; nem zárja ki azonban azt sem, hogy rendkívüli esetekben az őszzel történő tanító-változások is megerősíttessenek.

28. Tárgyaltatván az ungi egyházmegyének az 1887. évi őszi egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyve 78. pontjában foglalt s véleményadás végett az egyházmegyékhez áttett azon indítványa, melyben

kéri: „mondja ki az egyházkerület, hogy az egyházi törvényeknek a csonka- és kegyeleti évekre vonatkozó intézkedését ezentúl oly értelemben kívánja alkalmazni, hogy a lelkészözvegyek és árvák az apa halálozási évében — káplántartás feltétele mellett — az egész papi fizetést, az erre következő évben a fél papi jövedelmet pedig kegyévi jövedelem gyanánt élvezzék mindaddig, míg a lelkési gyámintézet a convent által nem szerveztetik.

Egyházmegyénk az ungi egyházmegye indítványát indokolásával együtt magáévá teszi. Természetesnek találja azonban, hogy az ily értelemben alkotandó szabályrendelet csak 1888. évi január 1-től bírjon kötelező erővel.

29. Tekintettel arra, hogy az egyetemes convent mult év november hó 19—26-ik napjain tartott üléseinek jegyzőkönyve 83. pontjában a magyarországi ev. ref. lelkészek egyetemes gyám- és nyugdíjintézetének alapszabályai az egyes egyházkerületekhez oly célból lettek megküldve, hogy azokra véleményeiket ez év szeptember haváig beküldjék, hogy aztán e vélemények figyelembevételével — az egyházkerületek egyező akarata folytán — a tervezett gyám- és nyugdíjintézet életbeléptethessék:

Egyházmegyénk felkéri a főt. egyházkerületet, hogy saját részéről kövessen el minden lehető a tervezett gyám- és nyugdíjintézetnek minél előbbi életbeléptetése érdekében

30. Az egyházi törvények értelmében a lelkészjelölő-bizottság minden évben újból alakítandó levén:

Egyházmegyei közgyűlés a folyó évre lelkészjelölő-bizottsági tagokul *Tóth Lajos* papi, *Bódogh Károly* és *Végh Bertalan* világi tanácsbírákat mint rendes tagokat; póttagokul pedig *Bodolai József* papi és *Pilissy Ferdinánd* világi tanácsbírákat választotta meg.

31. Olvastatott *Szántay István*, berzéki lelkész-tanító kérvénye, melyben kérelmezi, hogy azon évi 60 frtot, melyet a tanítói jövedelemből az 1886-ik évben *Berzéken* működött egyházmegyei küldöttség segéd-tanítótartás esetére az ő részére rendelt folyóvá tétetni, habár most segéd-tanítót nem tart is: egyházmegyei közgyűlés az ő részére rendelje el a presbyterium által kiszolgálhatni. Kérelmét indokolja azzal, hogy egyfelől családi körülményeire és kedvezőtlen anyagi viszonyaira való tekintetből az iskolás gyermekek tanítását, az istentiszteleti s temetési éneklést s általában a tanítói és énekvezéri teendőket mind ő maga teljesíti; másfelől pedig a tanítói alap, melynek növelésére kellene fordítatni segéd-tanító nem tartása esetében az említett összegnek, ma már a gondnoki számadás szerint 821 frt pénz és 83 köböl életnemű magtári tókére emelkedett.

Egyházmegyénk méltányosnak találja ugyan folyamodó kérelmét; miután azonban a kérvényező lelkész és a berzéki egyház között a kérdés alatti ügyre nézve mindkét fél által elfogadott s aláírt írásbeli szerződés létezik: csupán az egyik fél meghallgatásával ezen ügy érdemleges elintézésébe nem bocsátkozhatik; hanem a kérvényt azon megjegyzéssel teszi

vissza a berzéki egyház presbyteriumához, hogy tekintetbe véve az abban felsorolt indokokat; tegye meg arra észrevételeit, s elhatározásáról tegyen jelentést az esperesi hivatalnak.

32. Olvastatott *Zombory Gedő* megyeszói ev. ref. lelkész s egyházlátogatási elnöknek írásban beadott indítványa, melyben *Lelesz* központtal, *Lelesz-Pólyán*, *Szolnocska*, *Kaponya*, *Battyán* és *Ág-Csernő* községekből alakítandó missioi lelkészi állomás szervezésére; ugyancsak *Verebélyi Főzsef* bacskai ref. lelkésznek kérvénye, melyben *Bacska* központtal *Lelesz*, *Battyán*, *Bély*, *Kaponya* s *Dobra* községekből alakítandó missioi kör felállítására és szervezésére hívják fel egyházmegyénk figyelmét s kérik erkölcsi támogatását.

Miután a missioi ügyek rendezése az 1887. november 25-én tartott konventi ülés jegyzőkönyve 105. pontja szerint az egyházkerületekhez lett áttéve, s így ez ügy jövő őszi közgyűlésünkben különben is tárgyalás alá fog kerülni: jelenleg egyházmegyénk ez indítványok, illetőleg kérvények tárgyalását függőben hagyja.

33. *Kovács István* erdőhorvátii gondnok s társai az iránt folyamodnak, hogy a szándékolt torony hova építésére nézve eltérő nézetek ki egyenlítése végett egyházmegyei közgyűlés hozzon döntő határozatot.

Ez ügynek a helyszínén leendő elintézése végett *Abaházy Főzsef* o.-liszcai lelkész, továbbá *Rimaszombathy Pál* és *Kerekes Gáspár* urak küldetnek ki.

34. A sárospataki egyház anyagi ügyeire vonatkozólag a múlt évi tavaszi közgyűlés jegyzőkönyve 28. pontja, valamint az őszi közgyűlés jegyzőkönyve 14. pontja értelmében egyházmegyénk értesült arról, hogy nevezett egyház pénzkezelő gondnoksága némely, halasztást nem tűrő kötelezettségek kifizetésére s tanügyi célokra — a presbyterium többségének határozata alapján — a „Zsiday alap”ból egy részt elköltött; melyre nézve egyházmegyénk kimondotta, hogy az egyházlátogatás erre vonatkozó jelentését némi megnyugvással fogadja ugyan, de mégis óhajtaná ismerni az ügynevezett Zsiday alapítványlevél szövegét, vajjon úgy van-e az illető alapítvány hagyományozva, hogy az egyház még a jelzett esetekben is hozzányúlhat-e vagy sem?

Erre vonatkozó ez évi egyházlátogatás kivonatban adja az alapítólevél hitelesnek elismert másolatát, melyszerint „Zsiday Dániel és neje, Kövér Juliánna 1854. márc. 2-án kelt alapító oklevelükben 2000, azaz kétezer frtott ajánlottak fel a sárospataki ref. egyháznak alapítványképen, olymódon, hogy annak kamatai mindaddig tőkésítessenek, míg a tőke a tőkésített kamatokkal oly összegre nem növekedik, melynek évi kamatja 400, azaz négyszáz frt leend; mely évi kamatot aztán az egyház saját belátása szerint használhat fel. Magát a tőkét azonban mindenkor az eklézsiái előljáróság felelőssége, számadása mellett kezeltesse az eklézsia, és csak rendkívüli körülmények esetében fordíthatja befektetésre.”

Az alapítólevél fent kifejezett célzatával szemben — az egyházlátogatás jelentése szerint — a sárospataki egyház presbyteriuma beismeri ugyan azt, hogy a multban ez alapítványi tőke kezelése szabálytalanul történt, amennyiben annak egy része nem mindig rendkívüli fontos befektetésekre, hanem pl. adófizetésre s másnemű napi szükségletek fedezésére is felhasználtatott: mindamellett is nem kívánja, hogy e miatt a multa nézve rendkívüli intézkedés és beavatkozás történjék az egyházmegye részéről.

Egyházmegyei közgyűlés a sárospataki egyház fent jelzett ügyeit már a mult évi egyházlátogatás jegyzőkönyvéből is ismerve: meghagyja a sárospataki egyház gondnokságának, hogy szigorúan alkalmazkodjék az alapítólevél tartalmához és célzatához, s a tőkét s annak kamatját felsőbb egyházi hatóság engedélye nélkül igénybe ne vegye s ne használja fel.

35. Ugyancsak a sárospataki egyházból jelenti egyházlátogatás, hogy az ottani községi előljáróság, az ő közvetítése folytán behajtott egyházi adók s tartozások után 10% behajtási díjat szed, s e címen csak a mult évben is 126 frt összeg erejéig rövidített meg az egyház pénztára.

Egyházmegyei közgyűlés méltó megütközéssel értesül ezen — már a mult évben is dívott helytelen és szabálytalan eljárásról; ugyanazért utasítja a sárospataki egyház presbyteriumát, hogy igyekezzék felvilágosítani a községi előljáróságot, hogy az csak vizsontszolgálatot teljesít az egyházi községnek, midőn ennek követeléseit behajtatja, s azért épúgy nem követelhet díjt, mint az egyházi hivatalok nem követelnek akkor, midőn szolgálatuk a polgári község vagy hatóság részéről vétetik igénybe. Ezenkívül mindenestre elvárja egyházmegyénk, hogy a presbyterium az egyházi adóknak s más ilyenmű követeléseknek díjtalan behajtása iránt intézkedjék, mert ellenkező esetben az így előfordúlható hiányért a presbyterium fog felelősségre vonatni.

36. Ugyancsak egyházlátogatás jelenti a szentesi egyházból, hogy paplakának egy része oly rozzant állapotban van, hogy a benne lakás életveszélylyel jár.

Egyházmegyénk szigorúan meghagyja presbyteriumnak, hogy a szükséges javítást s építést haladéktalanul eszközölje, mert különben polgári hatóság útján fog e kötelességének teljesítésére kényszeríttetni.

37. A *királyhelmei* egyház ügyeinek ziláltságát az egyházlátogatás jegyzőkönyve oly élénken rajzolja, hogy ez egyháznak már egy idő óta észlelt sülyedése ismét fokozott mérvűnek tűnik fel. E sülyedésnek főoka mindenestre a presbyterium, de oka a lelkész is, mint a ki — a tényekből folyó következtetés szerint — keveset törődik a gondozására bizott egyház anyagi ügyeivel, azoknak mikénti kezelésével, a mi pedig époly fontos s életbevágó kötelesség, mint a valláserkölcsi élet ápolása, fejlesztése, sőt erre elhatározó befolyással bír. Hogy ez úgy van, arra elég bizonyosság az ottan dívó s a

gondnokok által úgy látszik terv- és üzletszerűen folytatott több rendbeli sikkasztás, a domesztikai illetékeknek már két évről elmaradása stb.

Egyházmegyei közgyűlés nagy megütközéssel értesül ez elszomorító tényekről; ugyanazért e lejtőre jutott egyházat a végpusztulástól megóvni akarva, szigorúan utasítja lelkészt, hogy jövőben egyháza anyagi ügyeinek vezetésére több gondot fordítson, s lelkipásztori hivatásának ne csupán a szellemi életre tartozó, hanem fenmaradását és fejlődését eszközölő anyagi oldalát is nagyobb figyelemmel kísérje, szóval hivatásának mindkét irányban egyenlő lelkiismeretességgel tegyen eleget. A lelkész megintése mellett azonban a legszigorúbban megfeddi s utasítja egyházmegyénk a presbyteriumot is, mint a mely testületet az egyházi törvények 28. §. 5. 13. 14. pontja értelmében első helyen terheli a felelősség, hogy az egyház valláserkölcsei életére s a hívek áldozatkészségére is káros befolyást gyakorlott közönyössége és hanyagsága által teremtett eddigi zavaros helyzetet idejekorán tisztázza; ellenkező esetben minden kárért annak tagjai fognak felelősségre vonatni.

38. Szintén egyházlátogatás jelenti, hogy *Kis-Tárkányban* a lelkész, magtár hiányában — a templomban tartja életneműit; továbbá hogy a paplak egyik lakosztálya conventiós és családos cselédek lakásául levén átengedve, a segédlelkész a családtagokkal közös szobában kénytelen lakni, a mi miatt hivatásának s tanúlmányainak folytatásában nagy mértékben gátolva van.

Egyházmegyei közgyűlés nagy megütközéssel értesül ezen, egyáltalában nem helyeselhető állapotokról; azért is szigorúan meghagyja egyfelől presbyteriumnak, hogy a lelkész részére magtárt építtessen, s a templomból az életneműeket haladéktalanul hordassa ki, természetesen a magtár felépítéseig is alkalmas helyiséget adván a lelkész részére; másfelől utasítja lelkészt is, hogy e jegyzőkönyv vételétől számított 15 napi záros határidő alatt a segédlelkész részére alkalmas külön lakószobáról gondoskodják.

39. *Deák Fános*, leányvári községi bíró és *Viski György*, ugyanottani lakos, mindketten presbyterek, az egyházlátogató küldöttséget feltűnően illetlen magukviselésével megsértették, hivatalos eljárásában megzavarták, sőt megakadályozták.

Esperes úr felkéretik, hogy nevezettek ellen a fegyelmi eljárás megindítása iránt intézkedjék.

40. Egyházlátogatás jelenti a *kis-géresi* egyházból, hogy ott az iskola szellemi állapota egészen kitűnő, s a tanító önfeláldozó s buzgó működése folytán a szentesi járáskör példányiskolájának méltán tekinthető. Ezzel szemben sajnálattal jelenti, hogy a tevékeny s buzgó tanító a nedves talajon épült egészségtelen tanteremben kénytelen egészségének veszélyeztetésével tanítani, s hogy családja is hasonlóan egészségtelen helyiségben lakván, mindannyian a folytonos betegeskedés áldozatai.

Egyházmegyei közgyűlés a mily jóleső örömmel értesül a kis-géresi tanító buzgalmáról s az annak folytán felmutatott kedvező eredményről; másrésről époly nagy mértékben megütközik a tanterem és tanítói lak egészségét és életet veszélyeztető volta felett. Ugyanazért szigorúan utasítja presbyteriumot, hogy mindkét helyiségnek egészséges s veszély nélkül lakható állapotba helyezését haladéktalanul eszközölje; utasítatván a lelkészi hivatal is, hogy az eszközölt javítások megtételéről jelentést tegyen az esperesi hivatalnak.

41. Ugyanazon egyházlátogató küldöttség jelenti a nagy-géresi egyházból, hogy magtár hiányában a lelkész mindennemű természet s lelkészlak padlásán kénytelen tartani, minek folytán a nagy súly nyomása alatt a tetőzet egészen meghajlott, sőt a falak is megrepedeztek annyira, hogy ezen körülmény egyfelől az egyházra nézve feltétlenül káros, másfelől a lelkészre és családjára minden pillanatban életveszélyessé válhatik. Ugyanerre vonatkozólag jelentetik továbbá, hogy a lelkészi magtár építése az 1885-ik évi egyházlátogatás által már elrendeltetett, s annak felépítését az egyház presbyteriuma jegyzőkönyvileg el is határozta, de az akkori gondnok, Széles János, a lelkész tudta s beleegyezése nélkül községi gyűlést tartván, a presbyterium határozatát leszavaztatta s az építést törvénytelen eljárásával meggátolta.

Egyházmegyei közgyűlés megütközéssel értesül a nagy-géresi egyház illetén viszonyairól, s különösen arról, hogy egyes egyháztagok önző célokból a közjó előmozdítását megakadályozzák; azért is annak előrebocsátásával, hogy ismétlődő esetben az ily izgató egyháztagok ellen fegyelmi eljárást fog indítani: jelenleg szigorúan utasítja presbyteriumot, hogy a lelkészi magtár felépítését s a paplakon szükségessé vált javításokat felelősség terhe alatt haladéktalanul eszközölje.

42. A *lácai* egyház a *Pirigy* nevű egyháztagtól vásárolt belsőséget, a területnek az adásvevési szerződésbe hibásan történt bevezetése miatt, saját nevére még mindez ideig nem telekkönyvezte; ugyancsak az egyház és *Téglás István* között fenforgó mesgyeper is elintézetlen.

Egyházmegyei közgyűlés az adásvevési szerződés tisztázása s a szükséghez képest újból való kiállítása, s ennek folytán az egyház nevére leendő telekkönyvezés foganatosítására, valamint a kérdéses mesgyeper végleges elintézésére *Végh Bertalan* tanácsbíró urat kéri fel.

43. Egyházlátogatás jelentése szerint a *csandlosi* egyházban egy egyháztag, a törvényes formák mellőzésével az ág. hitv. egyházba tért át.

Egyházmegyei közgyűlés más úton arról is értesülvén, hogy nevezett egyházban nagyobb számú áttérések is történtek már: felkéri esperes urat, hogy ezen áttérések oknyomozása céljából *Bogárdy Dániel* lelkésztől egy, a helyzetet tisztán felderítő jelentést kérjen s aztán a viszonyokhoz képest intézkedjék.

44. A *karcsai* egyház, az egyházlátogatás útján kéri egyházmegyét, hogy miután túl telt temetőjében a nyugvó porok háborítása nélkül a temetkezés már-már lehetetlen; saját erejéből más alkalmas temetkezési helyet vásárolni képtelen; a b. *Sennyey Lajos* ő méltósága által e célra adományozott terület pedig lapályos volta s távolsága miatt alkalmatlan; eszközölje ki ezen területnek ő méltósága által egy másik, alkalmasabb helyiséggel való kicserélését.

Egyházmegyénk a karcsai egyház ezen kérelmét oly utasítással teszi vissza, hogy elsősorban maga az egyház kísérelje meg a csere eszközölését, s ha ez a földesúrral eszközölhető nem lenne; tegyen lépést arra, hogy az illető terület más birtokossal cseréltessék ki.

45. Egyházlátogatás jelentése szerint a *pátrügyi* egyház gondnoki számadásaiban elfogadhatlan kiadási tételek fordulnak elő; így pl. az elhunyt lelkész eltakarítása alkalmával nem kevesebb, mint 70 frt használtatott fel bor- s pálinkára; ezenfelül igen sok tétel van olyan, melyet nyugtával nem tudnak igazolni, s végre az iskolai alapnak nagy része is veszendőben van.

Egyházmegyei közgyűlés ez ügyek tisztázása végett *Tóth Lajos* tanácsbíró s *Kesső Géza* szerencsei ügyvéd urat küldi ki.

46. Ugyancsak egyházlátogatás jelenti a *szerencsi* egyházból, hogy ott tetemes egyházi és tanítói hátralékos fizetés (1786 frt 10 kr) van veszendőben; továbbá, hogy az elhelyezett pénzekről kiállított kötvények nélkülözik a törvényes kellékeket, azaz sem betáblázva, sem jótállókkal ellátva nincsenek; s végül, hogy a lelkészlak oly avúlt állapotban van, hogy annak új tetőzettel való ellátása elodázhatlanul szükséges.

Egyházmegyei közgyűlés utasítja lelkészt s főleg a presbyteriumot, hogy a hátralékban levő tartozást feltüntető, s a még bevehető követelés kimutatását tételenként és nevenként kiírva; valamint a veszendőben levő s netán bevehetetlen összegek névsoros kimutatását is az esperesi hivatalhoz beküldeni, a kötvények betáblázását vagy jótállókkal ellátását eszközölni; végül a lelkészlaknak új tetőzettel való befedését haladéktalanul eszközölni annál inkább tartsa kötelességének, mivel ellenkező esetben minden hanyagságból vagy mulasztásból eredő kárért a presbyterium leendő felelős.

47. A *csobaji* egyházban a volt gondnokok, *Balla Mihály* és *Szokolczai* az egyház pénztárából 55 frt s 4 krt illetéktelenül elköltöttek, illetve a jelenlegi gondnoknak 71 frt 36 kr pénztári maradványból csak 16 frt 32 krt adtak át; továbbá a csere útján vett belsőségnek az az 1886-ik évben tartott gyűlések jegyzőkönyveiben is megsürgetett telekkönyvezése még mai napig sem eszközöltetett.

Egyházmegyei közgyűlés szigorúan utasítja presbyteriumot, hogy fent nevezett egyénektől az egyházpénztárát illető 55 frt 4 krt — kamatjával együtt — per útján is hajtassa be, valamint a telekkönyvezést is eszközölje.

48. Olvastatott néhai *Terhes Barna* lelkész özvegyének kérvénye, melyben az özvegyi évből származó fizetési kötelezettségnek közte és a h. lelkész közötti megállapítása; valamint közte és a megválasztott lelkész között a tagbirtokon létező gazdasági épület mikénti átadása és átvétele tárgyában küldöttséget kér.

Egyházmegyei közgyűlés a lelkész-özvegy által beterjesztett ügyeknek elintézése végett *Zombory Gedő* és *Bódogh Károly* tanácsbírákat küldi ki.

49. *Esperes* úr jelenti, hogy a *szerencsi* egyházba — tanító hiányában — időközben *Erdélyi József* segédlelkészt helyezte be ideiglenesen, s miután őt kápláni helyre ezúttal sem helyezheti el: ily minőségben jelen állomásán továbbra is meghagyja.

Esperes úrnak ezen rendelkezése helyeslő tudomásúl vétetik.

50. A folyó évben megtartandó tavaszi és nyári egyházkerületi gyűlésekre képviselők törvényszerű választására hivatván fel az elnökség által közgyűlésünk.

A megejtett szavazás folytán egyházmegyénk elnökein kívül megválasztattak *Bodolai József* és *Tóth Lajos* papi; *Bódogh Károly*, *Pilissy Ferdinánd* és *Végh Bertalan* világi tanácsbírák

51. *Esperes* úr gyűlést megnyitó beszédében nyilvánított azon bejelentése folytán, miszerint az egyházmegyénk népesedési mozgalmaira vonatkozó adatok nem feltétlenül hitelesek, amennyiben az egyházlátogató küldöttségek által jegyzőkönyvileg bejelentett statisztikai adatoktól a tanügyi bizottságnak ugyanazon számtételekre vonatkozó s a körlelkészek jelentései alapján szerkesztett táblás kimutatásai nagyban különbözik:

Egyházmegyei közgyűlés megújítja azon már, egy ízben közzétett határozatát: mely szerint azon lelkészek, kik az egyházlátogató küldöttségnek és a körlelkészeknek nem egyformán vallják be a tőlük bekívánt statisztikai adatokat, minden esetben 5 frt pénzbírság alá esnek.

52. Olvastatott az egyházmegyei tanügyi bizottságnak folyó 1888. ápril 16-ik napján felvett jegyzőkönyve.

Egyházmegyei közgyűlés a gondosan szerkesztett jegyzőkönyvben foglalt jelentést magáévá teszi s annak több pontját jegyzőkönyvünkbe vezetni határozta, amint következik:

A beérkezett körlátogatói jelentések és táblás kimutatások szerint a 43964 lelket számláló egyházmegyében a 6—12 éves iskolaköteles gyermekek száma 2195 fi és 2151 nő, összesen 4346; kevesebb 86-tal, mint a mult félévben. Az iskolakötelesek az összes lélekszámnak 9·88°/_o-át teszik; kisebb a mult félévinél 0·41°/_o-al.

Iskolát gyakorol 6—12 évi 1846 fi, 1637 nő, összesen 3483; kevesebb 166-tal mint a mult félévben; annyi, mint a lélekszám 7·92°/_o-ja, mint a tankötelesek 80·14°/_o-ja; 2·19°/_o-al kevesebb a mult félévinél.

Ismétlő iskolaköteles 12—15 évig 863 fi, 872 nő = 1735; annyi, mint a lélekszám 3·9%-ja; 0·4%-al több, mint a mult félévben. Ismétlő iskolát gyakorol 376 fi, 376 nő, összesen 752; tehát 565-tel több a mult félévinél; annyi, mint a lélekszám 1·71%-ja, = az ismétlő kötelesek 43·34%-ja; a mult félévinél több 30·86%-al.

Mindennapi iskolát nem gyakorol 349 fi, 514 nő, = 863; több a mult félévinél 80-nal; = az iskolakötelesek 19·85%-ja; a mult félévinél több 2·19%-al.

Ismétlő iskolát nem gyakorol 487 fi 496 nő = 983, a mult félévinél 368-al kevesebb. Annyi mint az ismétlő kötelesek 56·65%-ja s 34·24%-al kevesebb a mult félévinél.

Osztályozás tekintetében van az egyházmegyében egy osztályú iskola 1, három-osztályú 8, négy-osztályú 24, öt-osztályú 21, hat-osztályú 14.

Szellemi állásra nézve:

Kitűnő 21, u. m.: Báj, Cigánd, Erdőbénye, Karád, Pácin, Király-Helmec, Lelesz-Pólyán, Kis-Dobsza, Kis-Géres, O-Liszka, Karos, Magyaszó fi, Nagy-Géres, Örös, Sárospataki fi és felsőbb leány-, Sajó-Hidvég, Véke, Tállya, Kis-Tárkány, T.-Lúc fi;

Dicséretes 28, u. m.: Berzék, Csanáros, Csobaj, Golop, Harkány fi és nő, Hernád-Németi, Kak, Karcsa, Kesznyéten, Kis-Kövesd, Mád, Magyaszó leány, Monok, Nagy-Rozvágy, Pthrügy, Sárospatak alsóbb leány, Semjén, Szada, Szerencs, Tarcal fi és leány, Ág-Csernő, T.-Lúc leány, Tokaj, Tolcsva, Vámos-Újfalu, Vajdácská;

Kielégítő 18, u. m.: Agárd, Bacská, Lelesz, B.-Olaszi, Sóstófalva, Erdőhorváti, Gesztely, Kenézlő, N.-Kövesd, Legyes-Bénye, Luka, Ond, Petrahó, Szentes, Szomotor, T.-Kenéz, T.-Ladány, Zombor.

Gyenge 1 és pedig Hogyka.

Szünetelt az iskola Lácán és Ricsén, himlő miatt.

Nincs minősítve 4 iskola, u. m. Leányvár, B.-Keresztúr, Sima, Vis.

A mult év végéhez képest *hanyatlás* jelezhető Csobajon, mely kitűnőből dicséretes. és Bacskán, mely dicséretesből lett kielégítő. Ellenben *haladás* jelezhető Lelesz-Pólyánban, mely dicséretesből kitűnő, s Ág-Csernőn, mely kielégítőből dicséretes lett.

Rendes tanító van az egyházmegyében 57, segéd 4, ideiglenes 3, lelkész- és káplántanító 13, okleveles tanító 57, nem okleveles 5, u. m. a b.-olaszi, a hernád németi ideiglenes és segéd, a szomotori rendes és ág-csernői rendes.

Tanítói lak 66 jó, 6 rosz. u. m. a leleszi, harkányi fi és leány, legyes-bényei, t.-kenézi, kis-géresi.

Tanterem törvényszerű 63, nem törvényszerű 9 u. m. leleszi, lelesz-pólyáni, kis-kövesdi. nagy és kis-géresi, kis-tárkányi, zombori vámos-újfalusi és vajdácskai.

Iskolai felszerelés 27 kellő, 42 hiányos, semmi a leleszi, tállyai és ág-csernőiben.

Iskolai alap 1026 frt, kevesebb a mult félévinél 5168 frt s 78 krral (?)

Testgyakorlótér, tornaeszközökkel ellátva 3, u. m. Erdő-Bénye, Sárospatak, Liszka, a többi a nélkül.

Faiskola: rendezett 25, rendezetlen 32, Kis-Tárkányban helye nincs. Jelentés nem érkezett 7-ről.

Tanítók évi jövedelme 23,038 frt.

Más vallású iskolások:

róm. kath.	=	70 fi,	56 nő	=	126;
g. kath.	=	18 „	16 „	=	34;
ág. hitv. ev.	=	13 „	13 „	=	26;
mózes vall.	=	34 „	41 „	=	75;

Összesen = 135 fi, 126 nő = 261. E szerint a más vallású iskolások az iskolát gyakorlók 7·47%-ját teszik; 70·2%-al kevesebb, mint a mult félévben.

Iskolát gyakorolt az egyházmegyében:

6—12 éves	=	1846 fi,	1637 nő	=	3483;
12—15 éves	=	376 fi,	376 nő	=	752;
más vallású	=	135 fi,	126 nő	=	261;

Összesen 2357 fi, 2139 nő = 4496.

Általános jegyzetek.

a) Az ismétlő iskoláztatás az egész egyházmegyében örvendetes lendületet vett, s e tekintetben csak a tállyai és cigándi járáskörben lehet és van ok a panaszra, és pedig a jelentések szerint azért, mert a tanítók az ismétlőiskolások tanításáért nem díjaztatnak.

Hogy e törvényellenes állapot megszüntetessék, egyházmegyei közgyűlés határozatilag elrendeli, hogy miután az egyházi törvények 25. §-ának 5-ik pontja értelmében a presbyterium van kötelezve az ismétlő iskoláztatás díjazását is megállapítani, behajtani és beszolgáltatni: ha a presbyteriumok e kötelességüket nem teljesítenék, e mulasztást az illető lelkészek jelentsék be az esperesi hivatalnak, s ez intézkedni fog, hogy a törvénynek elégtétessék. Ellenkező esetben, ha az ismétlő iskoláztatás a díjazás megvonása miatt továbbra is el volna hanyagolva: a feljelentés elmulasztása miatt a lelkészeket fogja terhelni a felelősség.

b) A tanügyi bizottság, mint abnormis állapotot, ajánlja egyházmegyei közgyűlés figyelmébe azon körülményt, melyszerint az iskolai év a legtöbb egyházban nem szeptember hó 1-én, hanem november hóban kezdődik; minek következtében a tanítók az egyházkerületi tanterv által kiszabott tananyagot vagy épen nem, vagy legalább sikeresen nem képesek felölelni, s a tantervet keresztül vinni.

Erre nézve egyházmegyénk megújítja a mult év november havában az egyházakkal közölt azon rendeletet, melyszerint a hol a községi bírák nem szorgalmazzák az iskoláztatást s nem büntetik a mulasztásokat, köteleztetik az egyházi előjáróság a megyei kir. tanfelügyelőségnek, az iskoláztatás elhanyagolásának kellő indokolásával, azonnal jelentést tenni. Ezen

— a megyei közigazgatási bizottság által is közzétett — rendelkeznek pontos teljesítése az egyházi előljáróságoknak elengedhetlen kötelességévé tétetik.

c) Jelenti tanügyi bizottság továbbá, hogy az iskolák szellemi állapotának megítélésénél s azok méltánylásánál az iskolai körlátogatók szembetűnően különböző mértékkel mérnek, s továbbá, hogy az iskolákról adott jegyzőkönyvi jelentést nem mindnyájan írják alá.

A körlelkészek s általában a kinevezett körlátogatók szigorúan utasíttatnak, hogy jövőben az egyházkerület által megállapított tantervhez mérve adják a minősítési osztályzatot; a jelentést pedig minden körlátogató írja alá.

Egyesekre és némely iskolákra vonatkozó határozatok.

1. Hogykán — a körlelkészi jelentés szerint — a gyermekek sem írni, sem olvasni, sem énekelni nem tudnak.

Helyettes lelkész-tanítótól elvárja egyházmegyénk, hogy jövőben ez állapotot megszüntesse, s a körlátogatás kedvezőbb jelentését érdemelje ki.

2. Ág-Csernőn az iskola a szükséges segédeszközökkel nincs ellátva, s hogy a tanító ennek dacára szép eredményt mutatott fel: elismerést érdemel.

Az ág-csernői presbyterium utasíttatik, hogy iskoláját a szükséges segédeszközökkel szerelje fel.

3. Leleszen a tanterem nem érdemli meg e nevet, annyira hideg, szűk, piszkos és rozzant, hogy a tanítás kielégítő sikere is soknak tekinthető akkor, midőn 26 tanköteles közül csak 11 gyermek merészel iskolába járni.

A leleszi presbyterium utasíttatik, hogy iskolájának használható állapotba helyezéséről haladéktalanul gondoskodjék.

4. A gesztelyi kör világi iskolalátogatója, *Balogh Dániel* ügyvéd, a járáskörből eltávozván:

helyére *Molnár László* sajó-hídvégi jegyző neveztetik ki világi iskolalátogatóul.

5) A helyi viszonyokra való tekintetből:

Gérecz Károly a pataki járáskörből a liszkaiba, s *Gagyi Károly* a liszkaiból a pataki járáskörbe helyeztetnek át, illetve neveztetnek ki tanítói részről iskolalátogatókúl.

53. A főtiszt. egyházkerületi közgyűléshez be kellvén jelenteni azon veszteséget, melyet egyházmegyénk halálozás által a lefolyt év alatt a lelkészi és tanítói karban szenvedett:

Örömmel jelenti egyházmegyénk, hogy a halál a lelkészi karból ez évben nem követelt áldozatot; a tanítói kart azonban veszteség érte *Tamás Pál* pthrűgyi agg tanító halálában.

54. Egyházmegyénkben a lefolyt év alatt következő lelkészi és tanítói változások történtek:

A nagy-kövesdi anyásított egyház lelkésztanítói állomására mult évi őszi közgyűlésünk j. k. 21. sz. a. határozatával, *Bacskai Károly* volt makkos-hogykai h. lelkész lett megerősítve.

Jelen gyűlésünkön megerősítették továbbá a sárospataki egyházba *Bálint Dezső* zádorfalusi, a pthrűgyi egyházba *Zitás Bertalan* h.-kaki rendes, s az utóbbinak eltávozásával megüresült kaki egyházba ifj. *Olajos Pál* gesztelyi segédlelkész.

b) Tanítóként megválasztották s állomásaikban megerősítették: a halálozás által megüresült pthrűgyi tanítószékbe *Tóth Károly* volt megyaszói fitanító; *Borcsik János* volt kaki tanítónak Szomotorra történt átmenetele folytán a kaki egyházba *Beke Lajos* volt nagyidai; a szentesi egyházba *Kovács István* volt mádi, s a tolcsvai egyházba az ottan addig ideiglenes minőségben működött *Kajzler Sándor*, mindnyájan okleveles tanítók.

55. Tárgyaltattak az országos egyházi közalap végrehajtó bizottságához egyházmegyénkből segélyért folyamodó egyházak és lelkészek kérvényei, s azok következőleg bíraltattak el:

1. A *csanadosi* egyház, a Hernád folyó szaggatása miatt az egész község kitelepülni kényszerülvén, csak ideiglenes és rozzant imaházzal bír; azért is új templomot akarván építeni, annak eszközölhetésére 600 frt segélyt kér.

Tekintettel kérvénye alaki hiányai s azon körülményre, hogy múlt évben az egyháztagek jelentékenyebb áldozatot nem hoztak, s maguk között a templomépítésre semmit sem gyűjtöttek: most egyelőre segélyezésre nem ajánlatik.

2. Az *alsó-bereckii* egyház, dűledező temploma javítására, a költségvetésében kitűntetett 1790 frt 99 krnyi szükséglet fedezésére semmi alappal nem bírván: a maguk között szándékolt 1050 frt kivetésen felül levő hiány fedezésére 740 frt 99 kr segélyt kér.

Tekintve az egyháztagek szegénységét s azon körülményt, hogy a lelkészi javadalom alapját képező földbirtokot saját áldozatkészsége által szerezte meg: temploma alapos kijavítására 300 frt segélyre melegen ajánlatik.

3) Az *agárdi* egyház, rozzant egyházi épületeinek kijavítására, részben újak építésére 200 frt segélyt kér.

Miután kérvényében a költségvetés jelezve sincs, de különben is a 200 frtnyi sügűsűgletet az egyház tagjai önerejűkből is előállíthatják: segélyre nem ajánlható.

4. A *bacsikai* egyház a lelkészlak újból építéséből származó 1244 frtnyi adósságának törleszthetésére 400 frt segélyt kér.

Tekintve, hogy ez adósság tényleg létezik, s az okot melyből eredt; de tekintve különösen az egyháztageknek egyházuk érdekében kifejtett tevékenységét: 150 forint segélyre ajánlatik.

5. A *leleszi* leányegyház, templomépítésből eredő 1900 frtnyi adósságának törlesztésére s iskolájának a törvény kívánalmai szerinti átalakítására 500 frt segélyért folyamodik.

A gyűlekezet tagjainak csekély létszámára, szegénységére, továbbá templomépítésből eredő terhére, főleg pedig pedig más vallásúak közű ékelt helyzetűre való tekintetűből, habár egy ízben már részesűlt is segélyben: újabban 200 frt segélyre ajánlatik.

6. A *bodrog-keresztúri* egyház, ugyancsak építkezésből származott adósságának törlesztésére 300 frt segélyt kér.

Tekintve, hogy az egyház tagjainak főjöveldmi forrását képező szőlőbirtok a phylloxera által nagy mértékben meg van támadva; de meg az idei árvíz által más téren is tetemes kár érte: 100 frt segélyre ajánljatik.

7. A *tállyai* egyház öt éven át 200 frtnyi segélynek megnyeréseért folyamodik, hogy egyedüli jöveldmi alapját képező, de a phylloxera által nagyrészben elpusztított szőlőt „*riparia sauvage*”-szal beültethesse.

Köztudomású dolog levén, hogy az egyház létalapját a szőlőbirtok képezi, ez pedig a phylloxera által valóban meg van támadva, s a végveszély rövid idő alatt bekövetkezhetik: e veszély lehető meggátlásának eszközlésére 200 frt segélyre ajánljatik.

8. A *szomotor-vécsi* egyház lelkészi és tanítói lakának újonnan fedésére 200 frt segélyt kér.

Az egyház, tagjainak az árvíz által okozott nagymérvű káraitra való tekintetből, 100 frt segélyre ajánljatik.

9. A *perbenyiki* egyház paplakának befedésére s az 1871-ik évben leégett csűr és kamara felépíthetésére 400 frt segélyért folyamodik.

Tekintve, hogy e sokszoros csapás által sujtott szegény egyháztagnak közmunkával tetemes összeget állítottak elő, s így egyházuk iránti ragaszkodásuknak s buzgalmuknak szép jelét adták; hogy arra további időre is buzdíttassanak: egyházuk 100 frt segélyre ajánljatik.

10. A *bodrog-olaszii* egyház, adósság törlesztésre 400 frt segélyt kér.

Tény, hogy az egyháznak építkezés okozta 832 frt adóssága van, s hogy az egyháztagnak az árvíz miatt is nagy kárt szenvedtek: azért az egyház 100 frt segélyre ajánljatik.

11. Az *erdőhorvátii* egyház „harangtartó,“ helyesebben és valóban toronyépítésre s temploma repedéseinek kijavítására kér 250 frtot.

Miután az egyház tagjai maguk között ez ideig még semmit sem gyűjtöttek, s mivel toronyépítésre segély nem utalványoztatik, harangállványt pedig saját erejükből is építhetnek: a kérvényező egyház segélyre nem ajánlható.

12. *Legyes-Bénye* az iskola növendékeit veszélylyel fenyegető iskolaépületnek kijavítására 300 frtot kér.

Bár a kérvény rovatainak betöltése a kívánalomnak nem felel meg; de mégis tekintve iskolája elodázhatlanul szükséges újraépítésének sürögös voltát s az egyház híveinek csekély létszámát s szegénységét: 150 frt segélyre ajánljatik.

13. *Luka*, templomépítés és tűzvésziből eredt adósságának törlesztésére 400 frt segélyt kér.

Habár a hívek épen szegénységük miatt maguk között kivetést nem eszközöltek is, mert arra képtelenek: mégis,

tekintve, hogy önkéntes munka által 60 frtot szereztek, s hogy az egyházat terhelő adósság tűzvészokozta kényszerű építkezésből eredt: 100 frt segélyre ajánltatik.

14. A *badrog-szentesi* egyház, még a tatárdulás előtt épült s valóban régészeti műbecscsel bíró, de ép a régiség miatt öszszeroskadással fenyegető templomának legalább feltarthatására 500 frt segélyt kér.

Valóban régészeti műbecscsel bíró s még a XIII. század elején épült ódon, jelenleg roskadozó állapotban levő templomának, a végleges összeomlástól lehető megmentése végett, 400 frt segélyre ajánltatik.

15. *Cigányi János* agárdi lelkész hivatalképtelen lévén, 200 frt segélyt kér.

Tekintettel arra, hogy a kérvényében felhozott okok valóban léteznek, s azok kényszerítik a segély kérésére: mint arra méltó, 100 frt segélyre ajánltatik.

16. *Szánthó István* b.-olaszii lelkész a legközelebbi multban a lelkészi és tanítói hivatal kettős teendőinek végzése által előidézett betegségének gyógyíttatási-, s a helyettesített lelkész fizetési költségeinek legalább részleges fedezésére 200 frtot kér.

A kérvényében felsorolt indokok alapján 100 frt segélyre ajánltatik.

17. *Kun Miklós* monoki lelkész-tanító, csekély jövedelmére s káraitra hivatkozva, 400 frt segélyt kér.

Mint egyházmegyének egyik legszegényebb s valóban nagyon csekély jövedelemmel bíró, nyomasztó anyagi viszonyok közt élő s számos családtagú lelkésze, 200 frt segélyre a legmelegebben ajánltatik.

18. *Pál Bertalan* örösi lelkész árvíz által okozott kárainak némi enyhítésére 200 frtot kér.

Tekintve, hogy az árvíz öszszes őszi vetéseit megsemmisítette 100 frt segélyre ajánltatik.

19. *Hazai Béla* perbenyiki lelkész, mivel, úgymond, a lelkészi teendőkön kívül énekelnie, temetnie s a gyermekeket vallásos oktatásban kell részesítenie, állandó 300 frt évi segélyt kér.

A teendőknek, melyeket végez, hivatala elvállalása idejében is tudomásával birt, mert azok a díjlevél szerint együtt járnak lelkészi teendőivel; de máskülönben is mint ifju. kezdő s nőtlen lelkész, kérvényét és segélyre jogosultságát kellőleg nem is igazolhatja: azért segélyre nem is ajánltatik.

20. *Czike Ferenc* tiszaladányi lelkész, tűz és víz által okozott káraitra hivatkozva 400 frtot kér.

Tekintettel arra, hogy főjövedelmi forrását képező vetéseit az árvíz megsemmisítette: 150 frt segélyre ajánltatik.

21. *Fürjész Tamás*, kérvényét többnemű károsodásával indokolva, 200 frt segélyt kér.

Kevés jövedelmére, jég és különösen tűz által okozott nagy káraitra való tekintettel: 100 frt segélyre ajánltatik.

22. *Nagy Károly* szomotor-vécsi lelkész, adósságainak törlesztésére 200 frt segélyt kér.

Tekintettel nyomasztó anyagi helyzetére s a kérvényben felhozott indokok valódiságára 200 frt segélyre ajánlatik.

23. *Verebélyi József* bacskai lelkész, csekély jövedelmére, elemi csapások által okozott káaira, családtagjainak gyakori betegeskedésére s az ebből eredt adósság tetemes voltára hivatkozva 400 frt állandó évi segélyt kér.

Tekintettel a kérvényben felhozott okokra, 100 frt segélyre ajánlatik.

24. *Sallay Sándor* erdőhorvátii lelkésztanító, csekély jövedelmére, népes családjára s gyermekei taníttatásának költséges volta által előidézett adósságaira való tekintetből, azok törlesztésére évi 200 frtnyi állandó segélyért folyamodik.

Mint csekély jövedelmű egyházban kettős terhet viselő, népes családú lelkésztanító, gyermekei neveltetésére s kettős hivatalából eredő nagymérvű elfoglaltatására való tekintetből: 150 frt segélyre ajánlatik.

25. *Kolozsváry István* tolcsvai lelkész, elemi csapások s philoxera által okozott káaira hivatkozva, állandóan 200 frtnyi évi segélyt kér.

Tekintve, hogy jövedelmének lényeges részét tevő szőlői megsemmisültek, 100 frt segélyre ajánlatik.

26. *Bacskai Károly* nagy-kövesdi lelkésztanító, szigorú anyagi viszonyainak enyhítésére 150 frt segélyt kér.

Csekély jövedelmére való tekintetből 100 frtra ajánlatik.

27. *Nagy Károly* legyes-bényei lelkész, jövedelmének csekély voltára s elemi csapások által okozott káaira hivatkozással, 150 frt segélyt kér.

A kért segély nélkülözhetlensége nem lévén kellőleg indokolva, de kérvénye alaki tekintetben is kifogás alá esvén: nem ajánlható.

56. Az 1888. évi közhirdetésre felterjesztetnek:

a berzéki, legyes-bényei és ág-csernői egyházak.

57. Az államsegélyből, szükösi és hollandi vagy bármely tárból segélyt kérnek az ondi, vámos-újfalusi, bodrog-olaszii, zombori és tokaji egyházak; *Gönczy Józsefné* goloppi lelkész özvegye; *Kovács János* vámos-újfalusi lelkész; továbbá tanítói nyugdíjtarozásának törlesztése végett a legfelebb 145 frt évi jövedelemmel bíró simai előkönyörgő, *Szoboszlai Dániel*; továbbá *Rácz Lajosné* mádi, *Török Józsefné* berzéki lelkészözvegy, az árvíz által károsult s adóssággal terhelt bodrog-olaszii, zombori és tokaji egyházak, *Likay László* és *Pataki Sándor* nyugalmazott, *Kajzler Sándor* tolcsvai, *Hubai Bertalan* tiszaladányi, *Lábos Endre* lelesz-polyáni s *Csörge Endre* lukai tanítók.

Mindezen kérvényezőket egyházmegyei közgyűlés a segélyosztó bizottság figyelmébe ajánlja.

58. Mindezen jegyzőkönyvi pontok meghitelesítették.

Jegyzették: *Kónya András* főjegyző az 1, 2, 3, 5, 6, 7, 11, 14, 15, 16, 20, 21, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58;
Végh Bertalan világi jegyző az 55-ik;
Abaházy József aljegyző a 4, 8, 9, 10, 12, 13, 17, 18, 19, 22, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48. és 49. pontokat.

Tárgymutató

arra nézve, hogy mely számú pontok mely egyházakat, hivatalokat vagy egyeseket illetnek.

- Abaházy József** lizskai lelkészt 33.
Bálint Dezső sárospataki lelkészt 8.
Beke Lajos tanitót 11.
Bódogh Károly tanácsbíró 30., 48., 50.
Bodolay József tanácsbíró 20, 30., 50.
Berzéki egyházat 31.
Czigándi egyházat 21., 22.
Czinke István erdőbényei lelkészt 12.
Csanálosi lelkészt 43.
Csobai egyházat 47.
Deák János leányvári presbytert 39.
Egri Károlyt és társait 20.
Erdélyi József káplántanítót 49.
Erdőhorvátii egyházat 33.
Egyházakat általában 19., 25., 52. b.)
Egyházkerületet 16., 27., 28., 29., 50., 53., 54., 55., 56., 57., 58, 60,
Esperesi hivatalt 2., 5., 7., 19., 39., 43., 49., 52, 59.
Gagyai Károly lizskai tanitót 52.
Gecsei Péter tarcali lelkészt 12.
Gérecz Károly sárospataki tanitót 52.
Gondnokokat általában 25.
Groszman Sámuel domborádi lakost 21.
Harkányi tanitót 24.
Iskolai körlátogatókat 52. c)
Kajdi Menyhért tanitót 20.
Kaki egyházat 10., 18.,
Karádi egyházat 23.
Karcsai egyházat 44.
Kajzler Sándor tanitót 11
Kenézlői egyházat 16.

- Kerekes Gáspár liszikai lakost 33.
 Keresztury József tanácsbíró 12., 22
 Kesső Géza dr. szerencsi lakost 7., 45.
 Kesznyéteni egyházat 26.
 Kis Géresi egyházat 40.
 Király Helmeczi egyházat 37.
 Kis Tárkányi egyházat s lelkészt 38.
 Kovács István tanítót 14.
 Kovács István erdőhorvátii lakost és társait 33.
 Kónya András főjegyzőt 4., 14., 18.
 Lácai egyházat 42.
 Lelkészeket általában 51., 52. a) b)
 Lykai László nyug. tanítót 17.
 Mecner Béla egyhm. gondnokot 1., 12.
 Mecner András bereczkii lakost 5.
 Molnár László sajó-hidvégi jegyzőt 52.
 Nagy-géresi egyházat 41.
 Id. Olajos Pál gesztelyi lelkészt 12.
 Ifj. Olajos Pál kaki lelkészt 10.
 Pilissy Ferdinánd tanácsbíró 22., 30., 50.
 Pthrügyi egyházat 9., 11., 45.
 Rimaszombathy Pál liszikai lakost 33.
 Sárospataki egyházat 8., 34., 35.
 Szadai tanítót 24.
 Szántay István berzéki lelkészt 31.
 Szemere Ödön géresi lakost 5.
 Szentesi egyházat 36.
 Szerencsi egyházat 46., 49.
 Szinyei Gerzson tanácsbíró 12., 20.
 Szomotor b. vécsi egyházat 14.
 Terhes Barnáné lelkész özvegyet 48.
 Tokaji egyházat 17.
 Tóth Lajos tanácsbíró 6., 14., 21., 30., 50., 45.
 Tóth Károly tanítót 11.
 Zétényi (vékei) egyházat 13.
 Zitás Bertalan lelkészt 9.
 Zombory Gedő tanácsbíró 32., 48.
 Verebélyi József lelkészt 32,
 Végh Bertalan tanácsbíró 14., 15., 30., 50.
 Végh János lelkészt 12.
 Visi egyházat 20.
 Viski György leányvári presbytert 39.
 Vitányi Bertalan szerencsi lakost 7.